

НӘЗІР ТӨРЕҚҰЛОВТЫ ҰЛЫҚТАДЫ

🕒 МАМЫР 22, 2018 - 👁 269 - 💬 0

БӨЛІСУ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қатынастар факультетінде «Қазақтың тұңғыш кәсіби дипломаты Нәзір Төреқұлов атындағы мәжіліс залының» салтанатты тұсау кесері өтті. Шараны Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі Қайрат Әбдірахманов пен әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанұлы ашты.

Нәзір Төреқұлов атындағы мәжіліс залының ашылу салтанатына Сыртқы істер министрлігінің Алматыдағы өкілдігінің басшысы Р.Белтіріков, Нәзір Төреқұлов атындағы халықаралық қайырымдылық қорының президенті Ә.Сапарбаев, дипломатиялық қызметіне еңбегі сіңген дипломат Қ.Исағалиев, дипломатиялық өкілдік қызметкерлері мен халықаралық қатынастар факультетінің ұжымы қатысты. Халықаралық қатынастар факультетінің деканы С.Айдарбаев қазақтан шыққан тұңғыш кәсіби дипломат Нәзір Төреқұловтың ғұмырбаяны бейнеленген мәліметтермен таныстыра отырып, кезінде жарық көрген басылымдар мен кітаптарды ерекше атап өтті. Солардың ішінде Нәзір Төреқұловқа қатысты құжаттар топтастырылған Т.Мансұровтың еңбектеріне тоқталды.

Кеңес Одағының мемлекеттігінің алғашқы қиын-қыстау кезеңінде қазақ даласынан шыққан Нәзір Төреқұлов сынды ағаларымыздың халықаралық қатынастар саласында сіңірген орасан зор еңбегі нақтылы дипломатиялық, мұрағаттық құжаттардың негізінде өскелең жас ұрпаққа, тіпті бүкіл қазақ еліне, одан әрі әлемге әйгілі бола бастады. Осы құжаттардың негізінде 36 жастағы Нәзір Төреқұловтың 1927 жылы 24 қарашада КСРО-ның Саяси бюросының

зор еңбегі нақтылы дипломатиялық, мұрағаттық құжаттардың негізінде өскелең жас ұрпаққа, тіпті бүкіл қазақ еліне, одан әрі әлемге әйгілі бола бастады. Осы құжаттардың негізінде 36 жастағы Нәзір Төреқұловтың 1927 жылы 24 қарашада КСРО-ның Саяси бюросының отырысында (№ 137 Хаттама) Хиджаз, Неджд және қосылған өңір Корольдігіне Кеңес Одағының атынан өкілетті өкіл және бас консул болып тағайындалғандығы туралы шешім қабылданғандығы белгілі. Бұл тағайындаудың өзі сол кездегі Кеңес Одағының ең жоғары дейгейінде, яғни мемлекет басшысы И.Сталиннің тікелей келісімінің нәтижесінде жүзеге асуы, ұсынылған тұлғаның біліктілігі мен кәсіби қасиеттерінің талапқа сай болуымен қоса, Нәзір Төреқұловтың бұған дейінгі жауапты қызметтерінде атқарған жұмысының нәтижесі екендігін дәлелдейді. Дегенмен дипломатиялық қағида бойынша дипломатиялық мекеме басшысына тағайындалған тұлғаның өз қызметін бастауы үшін қабылдаушы мемлекет тарапынан келісім алу үрдісі белгіленген. Қабылдаушы тараптың оң шешімінің нәтижесінен кейін Нәзір Төреқұлов Сауд корольдігінің дипломатиялық астанасы Жидда қаласына 1928 жылдың 29 қыркүйегінде келіп, 3 қазан күні Мекке қаласында Ибн Сауд королінің ұлы Фейсал ханзадаға Сенім хатын тапсырады. Осы сәт Нәзір Төреқұловтың дипломатиялық қызметінің ресми түрде басталғанының куәсі. Жаңа қызметте Нәзір Төреқұловтың жаңа іскерлік қасиеттері мен қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік туғандығы айқын. Дипломатиялық мекеменің қызметін бір сарынға ғана салып қоймай, Кеңес Одағы мен сауд елі арасындағы байланысты жан-жақты қамтуға талпынғандығы оның қызметінен анық көрінеді.

Нәзір Төреқұловтың бойындағы кәсіби қабілеттерінің бірі оның өте сауаттылығы. Техникалық үдеріс әлі жеткілікті дамымаған кезде дипломатиялық қызметкерлердің бар құжатты қолмен және ешбір қатесіз жаза білуі әркімнің қолынан келе бермеді. Ал Нәзір Төреқұлов жайлы мәліметте оның жазуы каллиграфиялық үлгіде болғандығын айтады, яғни грек тілінен аударғанда түзу, әдемі жазу өнеріне ие болған. Тіл меңгеруі нағыз дипломат үшін басты қасиет, бұл мәселеде Нәзір Төреқұлов өз ана тілі қазақ тілінен бөлек өзбек, татар, түрік, орыс, араб, парсы, француз және неміс тілдерін меңгерген.

Халықаралық қатынастар тарихын зерделеуде, қазақ дипломатиясының қалыптасуы мен дамуын саралау барысында Нәзір Төреқұлов туралы еңбектердің мәні өте зор.

алу үрдісі белгіленген. Қабылдаушы тараптың оң шешімінің нәтижесінен кейін Нәзір Төреқұлов Сауд корольдігінің дипломатиялық астанасы Жидда қаласына 1928 жылдың 29 қыркүйегінде келіп, 3 қазан күні Мекке қаласында Ибн Сауд королінің ұлы Фейсал ханзадаға Сенім хатын тапсырады. Осы сәт Нәзір Төреқұловтың дипломатиялық қызметінің ресми түрде басталғанының куәсі. Жаңа қызметте Нәзір Төреқұловтың жаңа іскерлік қасиеттері мен қабілеттерінің ашылуына мүмкіндік туғандығы айқын. Дипломатиялық мекеменің қызметін бір сарынға ғана салып қоймай, Кеңес Одағы мен сауд елі арасындағы байланысты жан-жақты қамтуға талпынғандығы оның қызметінен анық көрінеді.

Нәзір Төреқұловтың бойындағы кәсіби қабілеттерінің бірі оның өте сауаттылығы. Техникалық үдеріс әлі жеткілікті дамымаған кезде дипломатиялық қызметкерлердің бар құжатты қолмен және ешбір қатесіз жаза білуі әркімнің қолынан келе бермеді. Ал Нәзір Төреқұлов жайлы мәліметте оның жазуы каллиграфиялық үлгіде болғандығын айтады, яғни грек тілінен аударғанда түзу, әдемі жазу өнеріне ие болған. Тіл меңгеруі нағыз дипломат үшін басты қасиет, бұл мәселеде Нәзір Төреқұлов өз ана тілі қазақ тілінен бөлек өзбек, татар, түрік, орыс, араб, парсы, француз және неміс тілдерін меңгерген.

Халықаралық қатынастар тарихын зерделеуде, қазақ дипломатиясының қалыптасуы мен дамуын саралау барысында Нәзір Төреқұлов туралы еңбектердің мәні өте зор.

Амангелді Әліпбаев,

Халықаралық қатынастар факультетінің доценті.

Бөжеева Бақыт,

Халықаралық қатынастар факультетінің доценті